

Gränser i skog

Sammanfattning

I betänkandet behandlas regeringens proposition 2009/10:201 Gränser i skog och tre följdmotioner med sju motionsyrkanden.

I propositionen föreslås vissa ändringar i skogsvårdslagen (1979:429), främst i de delar som gäller skyddsskog, svårföryngrad skog och fjällnära skog. Kravet på tillstånd för avverkning av skog inom skyddsskog och svårföryngrad skog upphävs och ersätts med lagens generella krav på att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar. När det gäller den fjällnära skogen görs bedömningen att det även fortsättningsvis bör krävas tillstånd för att avverka skog inom detta område. Vidare bör skyldigheten för skogsbruket att bereda berörda samebyar tillfälle till samråd före avverkning även i fortsättningen gälla inom renskötelsns året-runt-marker. Regeringen föreslår även att en bestämmelse införs om att det inom området för renskötelsns året-runt-marker ska vara förbjudet att avverka skog om avverkningen medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas eller om avverkningen omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2010.

För att uppnå en lagteknisk samordning behandlas i betänkandet även proposition 2009/10:184 Åtgärdsprogram och tillämpningen av miljökvalitetsnormer såvitt avser 17 § skogsvårdslagen samt ett yrkande i en följdmotion till denna proposition. Ett förslag om ändring av en hänvisning i 19 § skogsvårdslagen har av lagtekniska skäl överlämnats till civilutskottet för att behandlas av riksdagen senare i vår.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och ställer sig bakom de bedömningar som regeringen har gjort i propositionen och avstyrker motionsyrkandena. I betänkandet finns 3 reservationer och 3 särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Gränser i skog	7
Röjning och gallring i fjällnära skog	15
Konsekvenser av förslagen	16
Reservationer	18
1. Lagförslagen, punkt 1 (s, v, mp)	18
2. Röjning och gallring i fjällnära skog, punkt 2 (v, mp)	19
3. Skogsstyrelsens samrådskapande arbete, punkt 3 (s)	19
Särskilda yttranden	20
1. Lagförslagen, punkt 1 (s)	20
2. Lagförslagen, punkt 1 (v)	20
3. Lagförslagen, punkt 1 (mp)	20
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	22
Proposition 2009/10:184	22
Följdmotion med anledning av proposition 2009/10:184	22
Proposition 2009/10:201	22
Följdmotioner med anledning av proposition 2009/10:201	22
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	24
Regeringens proposition 2009/10:184	24
Regeringens proposition 2009/10:201	25
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	33

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) utom såvitt avser 19 § och med den ändringen att 17 § får den lydelse som framgår av utskottets förslag i bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:201 i denna del, bifaller delvis proposition 2009/10:184 punkt 17 och avslår motionerna 2009/10:MJ7 yrkandena 1 och 2, 2009/10:MJ8 yrkandena 1 och 2, 2009/10:MJ9 yrkandena 1 och 2 samt 2009/10:MJ11 yrkande 3 i denna del.

Reservation 1 (s, v, mp)

2. Røjning och gallring i fjällnära skog

Riksdagen avslår motion 2009/10:MJ7 yrkande 3.

Reservation 2 (v, mp)

3. Skogsstyrelsens samrådsskapande arbete

Riksdagen avslår motion 2009/10:MJ8 yrkande 3.

Reservation 3 (s)

Stockholm den 27 maj 2010

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Anders Ygeman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anders Ygeman (s), Claes Västerteg (c), Ola Sundell (m), Bengt-Anders Johansson (m), Carina Ohlsson (s), Sofia Arkelsten (m), Bo Bernhardsson (s), Lars Hjalmered (m), Rune Wikström (m), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Erik A Eriksson (c), Roland Bäckman (s), Karin Granbom Ellison (fp), Liza-Maria Norlin (kd), Christin Hagberg (s) och Karin Svensson Smith (mp).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens proposition 2009/10:201 Gränser i skog och tre följdmotioner med sju yrkanden. Vidare behandlas ett lagförslag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) som lagts fram i proposition 2009/10:184 Åtgärdsprogram och tillämpningen av miljökvalitetsnormer och ett yrkande i berörd del i en följdmotion till den propositionen. Motionsförslagen och regeringens förslag till riksdagsbeslut återfinns i *bilaga 1*. Regeringens lagförslag återfinns i *bilaga 2*. Vid återgivandet av regeringens lagförslag har vissa rättelser vidtagits i redovisningen av noterna.

I propositionen föreslås en ändring i 17 § skogsvårdslagen (1979:429). Denna bestämmelse är också föremål för ändringsförslag i regeringens proposition 2009/10:184 Åtgärdsprogram och tillämpningen av miljökvalitetsnormer som miljö- och jordbruksutskottet kommer att behandla i betänkande 2009/10:MJU24 våren 2010. För att uppnå en lagteknisk samordning mellan lagförslagen i dessa delar behandlar utskottet båda ändringsförslagen av 17 § skogsvårdslagen i detta betänkande. Det innebär att utskottet i *bilaga 3* lägger fram ett eget förslag till lag om ändring i 17 § skogsvårdslagen. Utskottets förslag överensstämmer i sak med regeringens förslag.

I propositionen föreslås även en ändring i 19 § skogsvårdslagen (1979:429). Denna bestämmelse är också föremål för ändringsförslag i proposition 2009/10:162 Ersättning vid expropriation som behandlas av civilutskottet och som riksdagen ska besluta om senare under våren 2010. För att uppnå en lagteknisk samordning mellan lagförslagen i dessa delar har miljö- och jordbruksutskottet beslutat att överlämna lagförslaget i denna del till civilutskottet (prot. 2009/10:29), som kommer att behandla dessa bestämmelser i betänkande 2009/10:CU21 Ersättning vid expropriation.

I september 2008 tillsattes en utredning, Gränsskogsutredningen (Jo 2008:04), med uppdrag att utreda om gränsen för svårförägnad skog och regelverket kopplat till denna gräns var möjliga att avveckla samt att göra en översyn av gränsen för fjällnära skog. Utredningen skulle även lämna förslag på hur gränsen för skyddsskog ska kunna avvecklas. Vidare skulle utredningen se över möjligheterna för staten att teckna s.k. renskogsavtal med markägare.

Utredningen presenterade sitt slutbetänkande Skog utan gräns? (SOU 2009:30) för regeringen i mars 2009. Betänkandet har remissbehandlats.

Regeringen har under gemensam beredning av lagrådsremissen gett Sametinget möjlighet att yttra sig över förslaget. Sametingets yttrande finns tillgängligt i Jordbruksdepartementet (dnr Jo2010/921). Dessutom har Jordbruksdepartementet haft muntliga kontakter med Sametinget i ärendet för att diskutera regeringens förslag.

Lagrådet har yttrat sig över regeringens lagförslag. Regeringen anför i propositionen att den har följt Lagrådets förslag.

Bakgrund

Svårföryngrad skog

Enligt 15 § skogsvårdslagen meddelar regeringen föreskrifter om att skog som är svår att föryngra på grund av dess ogynnsamma läge eller som behövs för att förhindra att fjällgränsen flyttas ned ska avsättas som bl.a. svårföryngrad skog. Av förarbetena till bestämmelsen framgår det att bestämmelsen, trots sin ordalydelse, innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela sådana föreskrifter (prop. 1990/91:3) om skogsbruket i fjällnära skogar s. 73 och 178). Tillstånd krävs enligt 16 § skogsvårdslagen för avverkning inom ett sådant område.

Områdets gränser anges i förordningen om svårföryngrad skog och skyddsskog (SKSFS 1983:1). Den totala arealen svårföryngrad skog uppgår till 3 985 000 hektar produktiv skogsmark och återfinns i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Dalarnas, Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Gotlands, Östergötlands och Kalmar län.

Begreppet svårföryngrad skog infördes i svensk skogslagstiftning genom 1923 års skogsvårdslag (1923:212). Denna lag ersattes av 1948 års skogsvårdslag (1948:237). Syftet med bestämmelserna var ursprungligen att säkerställa en godtagbar föryngring genom en särskild prövning av avverkning i skogar i särskilt utsatta lägen där det var mycket svårt eller omöjligt att åstadkomma en acceptabel föryngring om avverkningarna utfördes på ett olämpligt sätt. Ett annat syfte var att förhindra att fjällgränsen flyttades ned (prop. 1948:34 med förslag till skogsvårdslag m.m. s. 35 och 108 f).

Gränserna för svårföryngrad skog har således ursprungligen avsetts som biologiska gränser för olika förutsättningar att uppnå en godtagbar föryngring. Skogsstyrelsen har i sin rapport Uppdrag att utreda konsekvenserna av en avveckling av gränsen för svårföryngrad skog (2007-10-19) beskrivit gränserna som ”ett generellt försiktighetsmått med tanke på svårigheterna för naturlig föryngring på högre höjd i norra Sverige (och motsvarande motiv för de södra delarna av landet), således inte den biologiska gräns ovanför vilken det generellt är svårt att föryngra skog”.

Under 2000-talet har Skogsstyrelsen årligen prövat ca 1 500–2 000 ansökningar om tillstånd till avverkning inom områdena för svårföryngrad skog i norra Sverige. Ungefär tre fjärdedelar av ärendena kan enligt Skogsstyrelsen avgöras utan att kompletterande uppgifter behöver hämtas in. De ansökningar som fullföljs leder i princip alltid till att tillstånd meddelas. De flesta tillstånden innehåller råd om hur kraven i skogsvårdslagen och bestämmelser meddelade med stöd av lagen ska uppfyllas. Avverkningar

föregås i inte obetydlig utsträckning av informella, odokumenterade kontakter mellan myndighetens handläggare och skogsägare. Dessa kontakter kan innebära anpassningar och begränsningar innan ärendena blir aktuella.

På Öland och Gotland råder andra speciella förutsättningar. De avverkningstillstånd som meddelas här utformas vanligtvis utan särskilda villkor. I stället meddelar myndigheten normalt detaljerade råd om markberedningsmetod och planeringens omfattning.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen vissa ändringar i skogsvårdslagen (1979:429), främst i de delar som gäller skyddsskog, svårföryngrad skog och fjällnära skog.

Regeringen föreslår att kravet på tillstånd till avverkning av skog inom skyddsskog och svårföryngrad skog upphävs och ersätts med lagens generella krav på att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar.

När det gäller den fjällnära skogen gör regeringen bedömningen att det även fortsättningsvis bör krävas tillstånd för att avverka skog inom detta område. Regeringen föreslår att den som ansöker om tillstånd till avverkning i ett sådant område i ansökan ska redovisa vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten av skog.

Vidare gör regeringen bedömningen att skyldigheten för skogsbruket att bereda berörda samebyar tillfälle till samråd före avverkning även i fortsättningen bör gälla inom renskötselns året-runt-marker. Det föreslås att det införs en skyldighet för den som underrättar Skogsstyrelsen om avverkning av skog inom detta område att i underrättelsen redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen.

Regeringen föreslår även att en bestämmelse införs om att det inom området för renskötselns året-runt-marker ska vara förbjudet att avverka skog om avverkningen medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas eller om avverkningen omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

I propositionen föreslås vidare att ett antal bestämmelser som i dag finns i skogsvårdsförordningen (1993:1096) och i Skogsstyrelsens föreskrifter i stället ska tas in i skogsvårdslagen.

När det gäller straffreglerna föreslås att fängelse inte längre ska ingå i straffskalan för de överträdelser där den straffbelagda gärningen helt eller i det väsentliga anges i föreskrifter som har meddelats av Skogsstyrelsen. Överträdelser av fullgörandet av skyldigheten för skogsägaren att underrätta Skogsstyrelsen om vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen i samband med avverkning föreslås bli straffbelagda.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2010.

Utskottets överväganden

Gränser i skog

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar med viss lagteknisk justering regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) i proposition 2009/10:184 och proposition 2009/10:201, utom i fråga om 19 § som av lagtekniska skäl har överlämnats till civilutskottet för att behandlas i betänkande 2009/10:CU21. Riksdagen avslår motionsyrkanden om att regeringens förslag om ändring i skogsvårdslagen ska avslås (s, v, mp), om att regeringen ska återkomma med ett nytt lagförslag (s, v, mp) och om att avslå förslaget om att byta ut uttryckssättet ”uppfylla miljö kvalitetsnormer” mot ”följa miljö kvalitetsnormer” (mp).

Jämför reservation 1 (s, v, mp) och särskilda yttrandena 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Propositionen

Skyddsskog

Regeringen föreslår att bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om att vissa områden ska avsättas som skyddsskog upphävs. Kravet på tillstånd till avverkning av skog inom sådana områden upphävs och ersätts därmed med lagens generella krav på att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar.

Tillståndskravet för svårförnygrad skog

Regeringen föreslår att bemyndigandet för regeringen att meddela föreskrifter om att vissa områden ska avsättas som svårförnygrad skog upphävs. Kravet på tillstånd till avverkning av skog inom sådana områden upphävs och ersätts därmed med lagens generella krav på att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar.

Hänsyn till rennärning vid skogsbruk

Enligt regeringens förslag ska den som underrättar Skogsstyrelsen om avverkning av skog inom renskötselns året-runt-marker i underrättelsen redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennärningens intressen.

Förbud mot avverkningar som har långtgående konsekvenser för rennäringen

Regeringen föreslår att det inom området för renskötselns året-runt-marker ska vara förbjudet att avverka skog om avverkningen medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas eller om avverkningen omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

Tillståndskravet i fjällnära skog

Regeringen föreslår att bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka delar av den svårförnygrade skogen som ska utgöra fjällnära skog upphävs. Begreppet fjällnära skog definieras i lagen. Regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om vilka områden som utgör fjällnära skog.

Tillstånd till avverkning av fjällnära skog ska inte få ges för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in en vägnätsplan. Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela sådana föreskrifter upphävs.

Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om att tillstånd till avverkning inte får ges i fråga om skog på mark som i genomsnitt inte kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar upphävs.

Sökanden ska i ansökan om tillstånd för avverkning av fjällnära skog redovisa vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten av skog.

Vissa frågor om avverkning, markberedning och förnygring

Regeringen föreslår att följande bestämmelser som i dag finns i skogsvårdsförordningen och i Skogsstyrelsens föreskrifter i stället ska tas in i skogsvårdslagen:

- förbud mot avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödning på skogliga impediment större än 0,1 hektar inom hela landet
- förbud mot hyggesplöjning inom hela landet
- viss högsta hyggesstorlek inom det fjällnära skogsområdet
- förbud mot att använda främmande träarter som skogsodlingsmaterial inom fjällnära skog.

Bemyndigandet för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om förbud mot avverkning och andra skogsbruksåtgärder på skogliga impediment upphävs.

Straffbestämmelser

Regeringen föreslår att straffskalan för överträdelse av föreskrifter som en myndighet har meddelat med stöd av regeringens bemyndigande i lagen ändras till böter. Detsamma gäller överträdelse av föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 7 § första stycket eller 11 §.

Vidare straffbeläggs överträdelse av fullgörandet av den nya skyldigheten för skogsägaren att underrätta Skogsstyrelsen om vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen i samband med avverkning. Straffskalan ska även i detta fall vara böter. Straffskalan för överträdelse av regeringens föreskrifter om skyldighet att underrätta Skogsstyrelsen om avverkning m.m. ändras också till böter.

Överträdelse av förelägganden och förbud som Skogsstyrelsen meddelat för att föreskrifter om hänsyn till naturvården och kulturmiljövården enligt 30 § ska följas ska endast ha böter i straffskalan.

Straffbestämmelserna ska inte längre omfatta överträdelse av föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 10 § andra stycket, 20 § eller 29 § första stycket.

Överträdelse av förbudet mot användning av främmande trädslag som skogsodlingsmaterial i fjällnära skog ska även fortsättningsvis vara straffbelagda.

Det tydliggörs att det är överträdelse av villkor i beslut som är straffbelagda enligt 38 § första stycket andra punkten.

Bestämmelsen i 38 § tredje stycket som reglerar hur vite och straff är avsedda att förhålla sig till varandra förs över till en egen paragraf, 38 b §.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att ändringarna ska träda i kraft den 1 september 2010. Tillstånd som har meddelats enligt 16 § i dess äldre lydelse ska fortsätta att gälla. En ansökan om tillstånd till avverkning av skog enligt 16 § i dess äldre lydelse som inte omfattas av tillståndsplikt enligt 15 § och som har kommit in till, men inte prövats av, Skogsstyrelsen före den 1 september 2010 ska anses som en underrättelse enligt 14 §.

Motionerna

Enligt motionerna motionerna MJ7 (v) yrkande 1, MJ8 (s) yrkande 1 och MJ9 (mp) yrkande 1 bör riksdagen avslå regeringens förslag till ändring i skogsvårdslagen (1979:429), och enligt motionerna MJ7 (v) yrkande 2, MJ8 (s) yrkande 2 och MJ9 (mp) yrkande 2 bör riksdagen begära att regeringen återkommer med ett nytt lagförslag. Motionärerna anser inte att det finns tillräckliga argument för att nu avskaffa tillståndsplikten för avverkning i områden med svårföringrad skog i norra Sverige. Den svårföringrade skogen är viktig för såväl natur- som kulturmål. Andelen skyddsvärd skog i dessa områden är större då det generellt finns mer gammal skog med höga biologiska värden. Om tillståndskravet tas bort riskerar dessa

skogar att utsättas för ett hårt avverkningsstryck. Det är olämpligt att avskaffa områdena för skyddsvärd skog i norra Sverige med hänvisning till rennäringens intressen.

Enligt motion MJ11 (mp) yrkande 3 i denna del bör regeringens förslag att konsekvent byta ut uttryckssättet ”uppfylla miljö kvalitetsnormer” mot ”följa miljö kvalitetsnormer” avslås. Det bör anges i lag att normerna ska uppfyllas eller klaras och att myndigheter och kommuner får de styrmedel som behövs för att normerna ska klaras.

Utskottets ställningstagande

Svårföryngrad skog

Som anförs i propositionen var det ursprungliga syftet med ett tillståndskrav för avverkning i svårföryngrad skog att säkerställa återväxten i ogynnsamma lägen samt att förhindra att fjällgränsen flyttas ned. Frågan om i vilka områden som skogen är särskilt svår att föryngra är mer komplex än vad bestämmelserna om gränsen för svårföryngrad skog ger sken av. Skogsbrukets ekonomi, metoder och teknik för avverkning och föryngring, föryngringsmaterial och kunskap har utvecklats så att förutsättningarna för att åstadkomma en godtagbar föryngring i svåra lägen är betydligt bättre i dag än när tillståndsplikten infördes. Förväntade förändringar i klimatet innebär ytterligare förändrade, ofta förbättrade, förutsättningar att åstadkomma godtagbara föryngringar i dessa områden.

Kraven på tillstånd för avverkning i dess nuvarande form i dessa områden har funnits sedan 1923. Det är därför svårt att värdera i vilken utsträckning som tillståndsplikten påverkar antalet bestånd och arealer som avverkas. Som regeringen framhåller är dock syftet med bestämmelserna inte att hindra avverkning utan att ange och reglera förutsättningarna för hur sådan verksamhet ska gå till.

Lagrådet har anfört att det kan ifrågasättas om den administrativa bördan av ett tillståndssystem skiljer sig markant från bördan av ett system med underrättelse, tillsyn, förelägganden och förbud. Det finns ca 7 500 brukningsenheter inom det svårföryngrade området. Dessutom äger de privata skogsbolagen, Sveaskog och Fastighetsverket tillsammans ca 1 600 000 hektar produktiv skogsmark som inte är formellt skyddad som naturreservat i samma område. Utskottet gör bedömningen att den främsta vinsten för skogsbruket ligger i att avverkningen kan påbörjas direkt sex veckor efter inlämnad underrättelse i stället för att markägaren behöver vänta på ett tillståndsbeslut från myndigheten, vilket underlättar markägarens planering. Detta gäller under förutsättning att Skogsstyrelsen inte förbjuder avverkningen. Mot bakgrund av det stora antalet brukningsenheter och den stora areal produktiv skogsmark som berörs bedömer utskottet att ett borttagande av tillståndsplikten skulle medföra en viktig regelförenkling för skogsbruket.

Förutom frågan om föryngring beaktas hänsyn till naturvården, kulturmiljövården och rennäringen i tillståndsprövningen. Utskottet vill betona att intentionen är att genomföra en regelförenkling för skogsbruket utan att förändra skyddet för de värden som gränsen är satt att skydda. Den som ska utföra en åtgärd måste följa de generella bestämmelserna om hänsyn till naturvården, kulturmiljön eller rennäringen. Skogsstyrelsen ska även i samband med en underrättelse om avverkning beakta frågor om hänsyn till naturvården, kulturmiljövården och rennäringen. På grundval av en underrättelse kan myndigheten med stöd av 35 § skogsvårdslagen eller 12 kap. 6 § miljöbalken lämna den enskilde råd om åtgärder eller, om det behövs, förelägga den enskilde att vidta åtgärder eller försiktighetsmått eller besluta om att förbjuda en avverkning. Utskottet gör bedömningen att ett avskaffande av tillståndsplikten, tillsammans med de lagändringar för att minska olägenheter för rennäringen som föreslås i propositionen, kommer att innebära kortare väntetider för markägaren inför avverkning samt medföra en minskad administrativ börda för skogsbruket utan negativa konsekvenser för naturvården, kulturmiljövården eller rennäringen. Tillståndsplikten för dessa områden bör därför avskaffas.

Utskottet anser att de förhållanden som råder på Öland och Gotland i och för sig är särpräglade, och därmed ställer särskilda krav på skogsbruket, men att det inte heller här finns tillräckliga skäl att behålla den nuvarande tillståndsplikten för avverkning av svårföryngrad skog.

Bestämmelser om att en markägare är skyldig att redovisa vad han eller hon avser att göra för att tillgodose natur- och kulturmiljövårdens intressen vid avverkning inom det svårföryngrade området finns i dag i 16 § skogsvårdslagen. Genom att tillståndskravet för avverkning upphävs kommer skogsägaren att vara skyldig att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar i likhet med vad som gäller i övriga landet. En underrättelse om avverkning ska enligt 14 § skogsvårdslagen också innehålla uppgifter om vad skogsmarkens ägare avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark.

Skogsstyrelsen är i dag skyldig att i vissa angivna fall avslå en ansökan om avverkningstillstånd i samband med tillståndsprövningen, t.ex. om återväxten inte kan tryggas, om avverkningen medför att en miljökvalitetsnorm överträds, om avverkningen avser skog på mark som i genomsnitt inte kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar samt avverkning för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om den inte kan passas in i en vägnätsplan.

Enligt utskottets bedömning behövs inte någon särskild bestämmelse om förbud mot avverkning om återväxten inte kan tryggas på grund av skogsbeståndets ogynnsamma läge. Det följer redan i dag av 10 § skogsvårdslagen att avverkning inte får ske om återväxt av ny skog inte kan tryggas. Jämfört med situationen när bestämmelserna om svårföryngrad skog inför-

des finns det i dag fler metoder för att trygga återväxten av skog. Skogsstyrelsen kan i dag enligt 10 och 35 §§ skogsvårdslagen förelägga om lämpliga återväxtåtgärder eller förbjuda avverkning om återväxt av ny skog inte kan tryggas.

Enligt nu gällande 17 § skogsvårdslagen får tillstånd till avverkning i skyddsskog eller svårföryngrad skog inte ges om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds. Utskottet anser att det inte finns behov av någon särskild bestämmelse om förbud mot avverkning i skyddsskog eller svårföryngrad skog som medför att en miljökvalitetsnorm överträds. Utskottet gör bedömningen att överträdelser av miljökvalitetsnormer inte kommer att öka med anledning av att man tar bort Skogsstyrelsens möjligheter att vägra ge tillstånd om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds. Som anförs i propositionen har berörda myndigheter möjligheter att, inom ramen för övrigt befintligt regelverk, påverka utformningen av en avverkning så att den utförs på ett lämpligt sätt.

Som redovisas i propositionen tillgodoses behovet av skydd för skog på mark som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar genom det generella förbudet mot avverkning av skogliga impediment som tas in i skogsvårdslagen. En skillnad mellan det generella förbudet och en tillståndsbestämmelse är visserligen att det generella förbudet innehåller en nedre arealbegränsning samt möjliggör avverkning av enskilda träd om det inte leder till att naturmiljöns karaktär förändras. Förändringen bedöms dock inte leda till negativa konsekvenser av någon betydelse eftersom undantagen är begränsade.

Utskottet instämmer i att det inte heller behövs någon särskild bestämmelse om förbud mot avverkning för att bygga en skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om den inte kan passas in i en vägnätsplan.

Utskottet välkomnar det uppdrag som regeringen enligt propositionen har för avsikt att ge Skogsstyrelsen att under en tidsbegränsad period särskilt redovisa hänsyn till natur- och kulturmiljövärden inom det område som tidigare har definierats som svårföryngrad skog i norra Sverige.

Hänsyn till rennäring vid skogsbruk

För att skyddet av rennäringens intressen inte ska försvagas ska en under rättelse om att avverka skog inom rennäringens året-runt-marker utanför fjällnära skog i fortsättningen innehålla ett krav på redovisning av den hänsyn som markägaren avser att ta till rennäringens intressen.

I propositionen redovisas att Skogsstyrelsen ska få i uppdrag att följa upp och utvärdera den hänsyn som skogsbruket tar till rennäringen. Vidare avser regeringen att uppdra åt Skogsstyrelsen att efter samråd med Sametinget se över behovet och utformningen av avtal om skogsbrukets hänsyn till rennäringen som allmänt intresse (renskogsavtal).

Innan avverkning sker inom renskötselns året-runt-marker ska, enligt 20 § skogsvårdslagen, berörd sameby ges tillfälle till samråd. Utskottet anser att skyldigheten för skogsbruket att bereda berörda samebyar tillfälle till samråd före avverkning även i fortsättningen bör gälla inom renskötselns året-runt-marker. Som redovisas i propositionen föreslås inte någon ändring i sak av dagens bestämmelser för rennäringen. I och med att tillståndsplikten ska ersättas med en underrättelseskyldighet kommer dock en ändring att ske såtillvida att skriftligt bevis om att berörd sameby har beretts tillfälle till samråd ska biläggas underrättelsen om avverkning inom året-runt-markerna i stället för tillståndsansökan.

Utskottet konstaterar att regeringen har för avsikt att ge Skogsstyrelsen i uppdrag att följa hur samråd mellan skogsbruk och rennäring fungerar i renskötselområdet, och att Skogsstyrelsen och Sametinget gemensamt ska få i uppdrag att aktivt främja och stödja engagemang och initiativ på lokal och nationell nivå för förbättrad dialog och samverkan mellan näringarna.

Förbud mot avverkningar som har långtgående konsekvenser för rennäringen

Utskottet har tidigare betonat att avsikten med att upphäva tillståndskravet för avverkning av svårförnygrad skog är att genomföra en regelförenkling för skogsbruket utan att förändra skyddet för de värden som gränsen skyddar. Utskottet anser därför att bestämmelsen som i dag anger när tillstånd inte får lämnas bör ersättas med ett uttryckligt förbud mot avverkning inom året-runt-markerna om avverkningen medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet antal renar påverkas eller om avverkningen omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

Lagrådet har påpekat att den vars intresse påverkas av en avverkning som avses i den föreslagna paragrafen enligt nu gällande bestämmelser har möjlighet att få ett meddelat tillstånd till avverkning prövat i domstol. Lagrådet påpekar att med det föreslagna förfarandet kommer vederbörande visserligen att kunna framföra sina synpunkter men i övrigt få förlita sig på skogsmarksägarens eller tillsynsmyndighetens ställningstaganden. Lagrådet anser således att en sådan förändring kan medföra att den enskildes ställning försämras.

Som Lagrådet har påpekat innebär förslaget i och för sig att samebyar som berörs av avverkningar inte kommer att kunna få frågan om förbudet är tillämpligt prövat av domstol, om tillsynsmyndigheten gör bedömningen att det inte finns skäl att ingripa mot en planerad avverkning. Skogsstyrelsens möjligheter att bedöma planerade avverkningars konsekvenser för rennäringen har som redovisas i propositionen stärkts dels genom kravet på redovisning av vilken hänsyn som ska tas till rennäringen vid avverkning, dels genom utveckling av instrumentet renbruksplaner, som syftar till skapa en god dialog mellan rennäring och skogsbruk. I propositionen redovisas även att regeringen har för avsikt att lämna uppdrag till Skogsstyrelsen om att följa upp och utvärdera den hänsyn som skogsbru-

ket tar till rennärningen vid avverkning av skog. Sammantaget gör utskottet bedömningen att de föreslagna förändringarna inte riskerar att leda till att den enskildes ställning försämras.

Tillståndskravet i fjällnära skog m.m.

Som regeringen har föreslagit bör det även fortsättningsvis krävas tillstånd för att avverka skog som avgränsats som fjällnära skog.

Som redovisas i propositionen bör Skogsstyrelsens möjlighet att avslå en ansökan om tillstånd till en avverkning med stöd av 17 och 18 §§ skogsvårdslagen finnas kvar, dvs. om avverkningen medför ökad förorening eller störning som inte är obetydlig och bidrar till att en miljökvalitetsnorm som är en gränsvärdesnorm inte följs eller om avverkningen är oförenlig med natur- och kulturmiljöintressena.

En åtgärd som bör vidtas i detta sammanhang är att samordna förslaget i den nu aktuella propositionen 2009/10:201 om ändring i 17 § skogsvårdslagen med den ändring av 17 § första stycket som föreslagits i proposition 2009/10:184 Åtgärdsprogram och tillämpningen av miljökvalitetsnormer.

I proposition 2009/10:184 föreslås att miljökvalitetsnormerna ska ha olika rättsverkan beroende på om de är gränsvärdesnormer eller andra normer. De möjligheter som 2 kap. 7 § miljöbalken ger i fråga om att ställa krav som går längre för att följa en miljökvalitetsnorm ska bara gälla gränsvärdesnormer. Åtgärdsprogrammen ska vara vägledande för behovet av sådana krav. Den s.k. stoppregeln vid prövning av nya verksamheter i 16 kap. 5 § miljöbalken tas bort och får en motsvarighet i 2 kap. 7 § miljöbalken.

Som nämnts föreslås i proposition 201 att tillståndsplikten för avverkning av skog begränsas till fjällnära skog. Förslaget i proposition 184 om ändring i 17 § första stycket innebär att en verksamhet eller åtgärd inte ska tillåtas i fjällnära skog om den medför ökad förorening eller en störning som inte är obetydlig och bidrar till att en miljökvalitetsnorm som är en gränsvärdesnorm inte följs. Verksamheten eller åtgärden kan dock tillåtas om den följer av ett åtgärdsprogram, om det vidtas kompensationsåtgärder eller om försämringar under en begränsad tid eller i ett begränsat område vägs upp av väsentligt ökade förutsättningar att följa normen på längre sikt eller i ett större område. Som anförs i propositionen ska det alltid göras en rimlighetsavvägning enligt de allmänna hänsynsreglerna. De krav ska dock ställas som behövs för att följa en miljökvalitetsnorm som är en gränsvärdesnorm. Om det finns ett åtgärdsprogram för att följa gränsvärdesnormen, ska programmet vara vägledande för bedömningen av vilka krav som behöver ställas.

Förslaget i andra stycket innebär att tillstånd för avverkning av fjällnära skog inte ska få ges för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

Utskottet tillstyrker förslagen och har sammanfört dessa i ett eget förslag till lag om ändring i 17 § skogsvårdslagen, se *bilaga 3*. Utskottets förslag överensstämmer med viss lagteknisk justering med regeringens förslag. För att samordna lagförslagen bör riksdagen anta de lagförslag som läggs fram i *bilaga 3*. Utskottet tillstyrker således även bifall till proposition 2009/10:184 i denna del.

I propositionen föreslås en ändring av en hänvisning i 19 § skogsvårdslagen. Utskottet tillstyrker förslaget. Denna bestämmelse är som tidigare nämnts föremål för ändringsförslag även i proposition 2009/10:162 Ersättning vid expropriation som riksdagen ska besluta om senare under våren 2010. För att uppnå en lagteknisk samordning har lagförslaget i den delen överlämnas till civilutskottet.

Utskottet gör samma bedömning som regeringen och tillstyrker lagförslagen i övrigt och avstyrker motionerna MJ7 (v) yrkandena 1 och 2, MJ8 (s) yrkandena 1 och 2 och MJ9 (mp) yrkandena 1 och 2.

Enligt proposition 184 bör uttryckssättet att "följa" miljö kvalitetsnormer användas konsekvent. Uttryckssättet att "uppfylla" en miljö kvalitetsnorm är missvisande då det ger intryck av att det alltid gäller att nå upp till en viss nivå. Som anförs i propositionen ska miljö kvalitetsnormer, liksom andra normer i regelverket, följas. Utskottet instämmer i att för att täcka in miljö kvalitetsnormer av olika karaktär och för att använda ett modernare språkbruk bör, i stället för "uppfylla", uttrycket "följa" en miljö kvalitetsnorm användas konsekvent. Med det anförda avstyrks motion MJ11 (mp) yrkande 3 i denna del.

Röjning och gallring i fjällnära skog

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om röjning och gallring i fjällnära skog (v).

Jämför reservation 2 (v, mp).

Propositionen

Regeringen föreslår i 15 § första stycket skogsvårdslagen att det även fortsättningsvis ska krävas tillstånd för att avverka skog i fjällnära skog. Innehållet i andra stycket, om röjning och gallring, överensstämmer med nuvarande 16 § fjärde stycket.

Motionen

Enligt motion MJ7 (v) yrkande 3 innebär regeringens förslag till ny lydelse av 15 § skogsvårdslagen att röjning och gallring kan ske i fjällnära skog utan tillstånd. Röjning och gallring kan få negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden eller andra viktiga naturvärden varför det inte bör tillåtas i fjällnära skog.

Utskottets ställningstagande

Enligt 16 § skogsvårdslagen finns ett generellt tillståndskrav för avverkning i svärförnygrad skog, inklusive fjällnära skog, och skyddsskog. I andra stycket föreskrivs att tillstånd för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling inte behövs. Som redovisas i propositionen är Skogsstyrelsen prövningsmyndighet.

Bestämmelsen om röjning och gallring i fjällnära skog har förts över till 15 § andra stycket från den tidigare bestämmelsen om svärförnygrad skog och skyddsskog i 16 § fjärde stycket.

Utskottet instämmer i vad regeringen har anfört och avstyrker motionen i berörd del.

Konsekvenser av förslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om behovet av ytterligare resurser för Skogsstyrelsens samrådsskapande arbete (s).

Jämför reservation 3 (s).

Motionen

Enligt motion MJ8 (s) yrkande 3 aviseras inte ytterligare resurser till Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsen kommer att behöva ytterligare resurser för att förbättra samrådsrutinerna, skapa tydliga arbetsformer, upprätta renbruksplaner m.m.

Utskottets ställningstagande

Förslaget om att ersätta kravet på tillstånd för avverkning av skyddsskog och svärförnygrad skog med det generella kravet på att underrätta Skogsstyrelsen om planerade avverkningar bedöms, som redovisas i propositionen, innebära kortare väntetider för markägaren inför avverkning samt leda till en minskad administrativ börda för skogsbruket utan att skyddet för andra intressen förändras.

Skogsstyrelsen påverkas av förslaget om att avveckla bestämmelserna för svårföryngrad skog och skyddsskog genom att merparten av de avverkningstillstånd som prövas inom dessa områden i stället kommer att hanteras som underrättelser om avverkning. Antalet tillståndsansökningar för avverkning som inkommer till Skogsstyrelsen varierar mellan ca 1 500 och 2 500 per år. Av dessa berör ca 120–220 stycken det fjällnära området, där ingen förändring föreslås. I dag meddelas tillstånd till avverkningar utan att kompletterande uppgifter begärs in i 75–95 % av fallen.

Som redovisas i propositionen är det rimligt att anta att även en underrättelse om avverkning för berörda områden är relativt enkel att handlägga. De frågor som Skogsstyrelsen har att bedöma i en underrättelse är bl.a. om avverkningen påverkar natur- och kulturmiljövårdens eller rennäringens intressen. Bedömningar av om berörd sameby getts tillfälle till samråd ska också göras.

Utskottet bedömer att i de fall som en underrättelse om avverkning medför att ytterligare information eller inventeringar behövs kommer Skogsstyrelsen att kunna hantera det på samma sätt som en tillståndsansökan. Skillnaden nu är att den tid som står myndigheten till förfogande är begränsad till sex veckor, vilket kräver god planering och framförhållning från myndighetens sida. Frågor om vilken hänsyn som kommer att tas till natur- och kulturmiljövårdens eller rennäringens intressen hanteras i dag via underrättelser om avverkning utanför gränsen för svårföryngrad skog och Skogsstyrelsen har erfarenhet och rutiner för detta inom sin organisation, vilket bedöms kunna underlätta genomförandet av de föreslagna förändringarna.

Mot bakgrund av det anförda avstyrker utskottet motion MJ8 (s) yrkande 3.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Lagförslagen, punkt 1 (s, v, mp)

av Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Wiwi-Anne Johansson (v), Helén Pettersson i Umeå (s), Roland Bäckman (s), Christin Hagberg (s) och Karin Svensson Smith (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) utom såvitt avser 19 § och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:MJ7 yrkandena 1 och 2, 2009/10:MJ8 yrkandena 1 och 2 samt 2009/10:MJ9 yrkandena 1 och 2, bifaller delvis motion 2009/10: MJ11 yrkande 3 i denna del och avslår propositionerna 2009/10:184 punkt 17 och 2009/10:201 i denna del.

Ställningstagande

Vi ställer oss bakom att gränserna för skyddsskog upphävs. Vi anser dock inte att det finns tillräckliga argument för att nu avskaffa tillståndsplikten för avverkning i områden med svårförnygrad skog i norra Sverige. Den svårförnygrade skogen är viktig för såväl natur- som kulturmål. Andelen skyddsvärd skog i dessa områden är större då det generellt finns mer gammal skog med höga biologiska värden. Att avskaffa tillståndsplikten kan innebära att vi ytterligare halkar efter i arbetet med att nå miljökvalitetsmålet Levande skogar. Om tillståndskravet tas bort riskerar dessa skogar att utsättas för ett ökat avverkningstryck.

Det är i dag olämpligt att avskaffa områdena för skyddsvärd skog i norra Sverige med hänvisning till rennäringens intressen. Vi anser att renskötselområdets geografiska utsträckning och innebörd och betydelsen av rennäringen som allmänt respektive enskilt intresse inte har klarlagts tillräckligt. I sammanfattningen av Gränsskogsutredningen påpekas också att utredaren, på grund av bristande tid, inte hade möjlighet att kalla samman en grupp av experter och sakkunniga.

Vi anser att riksdagen bör avslå regeringens förslag i proposition 2009/10: 201 Gränser i skog om ändring i skogsvårdslagen (1979:429) och att förslaget bör återremitteras.

2. Røjning och gallring i fjällnära skog, punkt 2 (v, mp)

av Wiwi-Anne Johansson (v) och Karin Svensson Smith (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:MJ7 yrkande 3.

Ställningstagande

Regeringens förslag till ny lydelse av 15 § skogsvårdslagen innebär att røjning och gallring kan ske i fjällnära skog utan tillstånd. Røjning och gallring kan få negativa konsekvenser för den biologiska mångfalden eller andra viktiga naturvärden, varför vi anser att det inte bör tillåtas i fjällnära skog. Detta bör ges regeringen till känna.

3. Skogsstyrelsens samrådsskapande arbete, punkt 3 (s)

av Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Helén Pettersson i Umeå (s), Roland Bäckman (s) och Christin Hagberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:MJ8 yrkande 3.

Ställningstagande

Om regeringens förslag går igenom behöver Skogsstyrelsen ytterligare resurser för att förbättra samrådsrutinerna, skapa tydliga arbetsformer, upprätta renbruksplaner m.m. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Lagförslagen, punkt 1 (s)

Anders Ygeman (s), Carina Ohlsson (s), Bo Bernhardsson (s), Helén Pettersson i Umeå (s), Roland Bäckman (s) och Christin Hagberg (s) anför:

Skogsbruk och rennäring är två areella näringar som ofta nyttjar samma mark och som därför påverkar varandra. Detta samarbete ska uppmuntras, i syfte att öka förståelsen mellan näringsidkarna. Ett tydligt regelverk behövs. Regeringens förslag riskerar i stället att skapa nya svårigheter inom renskötseområdet. I praktiken innebär propositionen en försvagning av de samiska rättigheterna. Samebyarna förlorar genom den nya lagstiftningen sina möjligheter att överklaga Skogsstyrelsens avverkningstillstånd. De kan inte längre gå till domstol och få tillstånden överprövade. De kan inte längre anföra sina argument för att hänsyn bör tas till rennäringen.

Vi känner stor oro för det framtida samarbetet mellan rennäringen och skogsnäringen.

2. Lagförslagen, punkt 1 (v)

Wiwi-Anne Johansson (v) anför:

I dagsläget har tillståndsplikten en avskräckande effekt. Risken är att Skogsstyrelsen inte hinner granska anmälningarna innan avverkningen påbörjas.

3. Lagförslagen, punkt 1 (mp)

Karin Svensson Smith (mp) anför:

Gotland har en hög andel flerskiktad skog av kontinuitetskaraktär. Vi ser med oro på en pågående utarmning av den biologiska mångfalden genom slutavverkning av vissa skogar med höga naturvärden.

Skogsbruk och rennäring är två areella näringar som ofta nyttjar samma mark och som därför påverkar varandra. Detta samarbete ska uppmuntras, i syfte att öka förståelsen mellan näringsidkarna. Ett tydligt regelverk behövs. Regeringens förslag riskerar i stället att skapa nya svårigheter inom renskötseområdet. I praktiken innebär propositionen en försvagning av de samiska rättigheterna. Samebyarna förlorar genom den nya lagstiftningen sina möjligheter att överklaga Skogsstyrelsens avverkningstillstånd. De kan inte längre gå till domstol och få tillstånden överprövade. De kan inte längre anföra sina argument för att hänsyn bör tas till rennäringen. Jag känner stor oro för det framtida samarbetet mellan rennäringen och skogsnäringen.

Regeringens förslag innebär att avverkningstillstånd ersätts med anmälan i stora delar av inre Norrland och på Gotland. Det medför att viktig tid för att hinna ta ställning till behovet av att skydda skog tas bort.

Regeringens förslag innebär att det inte längre kommer att ställas krav på redovisning av hänsyn till rennäringens intressen när avverkningar planeras inom renskötselområdet inom den nuvarande gränsen för svårföryngrad skog men utanför året-runt-markerna. Regeringen föreslår också att en informationsplikt eller motsvarande gentemot samebyarna i samband med anmälan av avverkning inom renskötselområdet begränsas till året-runt-markerna. Jag tycker i likhet med länsstyrelsen i Norrbotten att utredningens förslag om att informationsplikten ska gälla i hela renskötselområdet är bättre.

Om regeringens förslag går igenom ökar Skogsstyrelsens arbetsbelastning. Myndigheten behöver då förbättra samrådsrutinerna, skapa tydliga arbetsformer, upprätta renbruksplaner m.m. Arbetsituationen på länsstyrelserna kan också påverkas. Jag anser att regeringen underskattar konsekvenserna för myndigheternas arbete. Redan i dag förekommer att myndigheterna av tids- och resursskäl inte hinner behandla avverkningsanmälningar på ett adekvat sätt.

Regeringens förslag i 17 § om skogsbilvägar är för snävt inriktat på skogsproduktion. Miljöpartiet anser att miljöaspekter bör väga tyngre vid beslut om skogsbilvägar. Det gäller t.ex. konsekvenser för biologisk mångfald, risk för fragmentering av skogsområden och andra naturvärden.

Regeringens förslag till ny 18 a § innebär att tillstånd får ges till avverkning på en sammanhängande yta som är mindre än 20 hektar utan att det finns särskilda skäl till det. Miljöpartiet vill värna om den biologiska mångfalden och andra viktiga naturhänsyn i den fjällnära skogen. Det är också viktigt att undvika fragmentering. Även mindre avverkningar kan ha negativa konsekvenser.

Regeringen föreslår att straffskalan för överträdelser av regeringens föreskrifter om skyldighet att underrätta Skogsstyrelsen om avverkning m.m. ändras till böter. Förekomsten av fängelsestraff i straffskalan kan få konsekvenser för prioriteringarna hos aktörerna i rättssystemet. Det kan också få andra konsekvenser, t.ex. för vilka instrument som kan användas i en förundersökning. Miljöpartiet anser därför inte att straffskalan ska ändras på det sätt som regeringen föreslår. Det finns andra sätt att lösa problemet, t.ex. genom att lyfta in vissa regler i föreskrifter eller förordningar som beslutas av regeringen. Bestämmelsen i 13 b § om restriktioner vid avverkning inom renskötselns året-runt-marker är formulerad som ett förbud men är inte straffsanktionerad. Lagrådet har kommenterat att regeringens förslag innebär att den som har synpunkter i hög utsträckning får förlita sig på skogsmarksägarens ställningstaganden.

Miljöpartiet anser också att det bör anges i lag att miljökvalitetsnormer ska "uppfyllas" eller "klaras" och att regeringens förslag att konsekvent byta ut uttryckssättet "uppfylla" miljökvalitetsnormer mot "följa" miljökvalitetsnormer ska avslås av riksdagen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2009/10:184

Proposition 2009/10:184 Åtgärdsprogram och tillämpningen av miljökvalitetsnormer:

17. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).

Följdmotion med anledning av proposition 2009/10:184

2009/10: MJ11 av Tina Ehn m.fl. (mp):

3. Riksdagen avslår regeringens förslag att konsekvent byta ut uttrycks-sättet "uppfylla" miljökvalitetsnormer mot "följa" miljökvalitetsnormer.
Motionsyrkandet behandlas i den del som berör lagförslag 17 i proposition 184.

Proposition 2009/10:201

Proposition 2009/10:201 Gränser i skog:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429).

Lagförslaget behandlas i annat sammanhang vad avser 19 §.

Följdmotioner med anledning av proposition 2009/10:201

2009/10: MJ7 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i skogsvårdslagen (1979:429).
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med ett nytt lagförslag i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om röjning och gallring i fjällnära skog.

2009/10: MJ8 av Anders Ygeman m.fl. (s):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i skogsvårdslagen (1979:429).
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer med ett nytt lagförslag i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ytterligare resurser för Skogsstyrelsens samrådsskapande arbete.

2009/10: MJ9 av Tina Ehn m.fl. (mp):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till ändring i skogsvårdslagen (1979:429).
2. Riksdagen begär att regeringen återkommer till riksdagen med ett nytt lagförslag i enlighet med vad som anförs i motionen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Regeringens proposition 2009/10:184

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:000) om
ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Härigenom föreskrivs att 17 § skogsvårdslagen (1979:429) i stället för dess lydelse enligt lagen (2010:000) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt prop. 2009/10:201 *Föreslagen lydelse*

17 §

Tillstånd till avverkning får inte ges, om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm *överträds*. Avverkningen får dock tillåtas, om *det vidtas sådana åtgärder att olägenheterna från annan verksamhet upphör eller minskar så att möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormen ökar i inte obetydlig utsträckning*.

Tillstånd till avverkning får inte ges, om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm *som avses i 5 kap. 2 § första stycket 1 inte följs*. Avverkningen får dock tillåtas, om *den förenas med de krav som behövs för att följa normen eller om det finns en sådan förutsättning för tillstånd som anges i 2 kap. 7 § tredje stycket miljöbalken*.

Tillstånd får inte heller ges för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

Regeringens proposition 2009/10:201

Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen (1979:429)

Härigenom föreskrivs i fråga om skogsvårdslagen (1979:429)¹

dels att 21 § ska upphöra att gälla,

dels att 6, 14–20, 30 och 38 §§ samt rubriken närmast före 15 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 10 § ska lyda ”Avverkning m.m. på skogsmark”,

dels att det i lagen ska införas tio nya paragrafer, 2 b, 6 a, 6 b, 13 a, 13 b, 18 a, 18 b, 18 c, 38 a och 38 b §§, samt närmast före 20 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 b §

Med fjällnära skog avses sådan skog inom det fjällnära området där

1. skogsbruksåtgärder kan påverka intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården, kulturmiljövården eller rennäringen, eller

2. det råder särskilda förutsättningar för skogens skötsel.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka områden som utgör fjällnära skog.

6 §²

Vid anläggning av ny skog skall de förnygringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt. Föreskrifter om förnygringsmetod, markberedning, sådd, plantering, vård av plantskog och andra åtgärder i nämnda syfte meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Vid anläggning av ny skog ska de förnygringsåtgärder vidtas som kan behövas för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt.

6 a §

Hyggesplöjning får inte användas som markberedningsmetod.

¹ Lagen omtryckt 1993:553.

Senaste lydelse av 21 § 2005:1164.

² Senaste lydelse 1993:553.

Om det behövs för att trygga återväxten av en skog av tillfredsställande täthet och beskaffenhet i övrigt får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om föröngningsmetod, markberedning, sådd, plantering, vård av plantskog och andra åtgärder.

6 b §

Främmande trädarter får inte användas som skogsodlingsmaterial i fjällnära skog.

Regeringen får meddela föreskrifter om undantag från förbudet i första stycket.

13 a §

Avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödning får inte ske på skogliga impediment som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd får dock avverkas om det inte förändrar naturmiljöns karaktär.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om ytterligare undantag från förbudet i första stycket.

13 b §

Inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt rennäringslagen (1971:437) under hela året (renskötselns året-runt-marker), får avverkning inte ske om den

1. medför ett sådant väsentligt bortfall av renbete att möjligheterna att hålla tillåtet renantal påverkas, eller

2. omöjliggör sedvanlig samling och flyttning av renhjord.

14 §³

Den produktiva skogsmarkens ägare är skyldig att enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer underrätta Skogsstyrelsen om

1. avverkning och uttag av skogsbränsle som ska äga rum på hans eller hennes mark,

2. sådan dikning i samband med avverkning som inte kräver tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken,

3. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark, *och*

3. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark,

4. vad han eller hon avser att göra för att tillgodose rennäringens intressen i samband med avverkning på hans eller hennes mark inom renskötselns året-runt-marker, *och*

4. vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten.

5. vad han eller hon avser att göra för att trygga återväxten av skogen.

Krav på tillstånd till avverkning m.m.

Krav på tillstånd till avverkning i fjällnära skog

15 §

Regeringen meddelar föreskrifter om att skog som är svår att förnygra på grund av dess ogynnsamma läge eller som behövs som skydd mot sand- eller jordflykt eller för att förhindra att fjällgränsen flyttas ned skall avsättas som svårförnygrad skog eller skyddsskog. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar också föreskrifter om vilka delar av den svårförnygrade skogen som skall anses utgöra fjällnära skog.

I fjällnära skog får avverkning inte ske utan Skogsstyrelsens tillstånd.

Tillstånd behövs inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling.

16 §⁴

I svårförnygrad skog eller skyddsskog får avverkning inte ske

I ansökan om tillstånd till avverkning ska sökanden redovisa

³ Senaste lydelse 2008:662.

⁴ Senaste lydelse 2005:1164.

utan Skogsstyrelsens tillstånd.

I ansökan om tillstånd skall sökanden redovisa vad han avser att göra för att tillgodose naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen.

I samband med att tillstånd ges kan Skogsstyrelsen besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka olägenhet och trygga återväxten.

Tillstånd behövs inte för röjning eller gallring som främjar skogens utveckling.

vad han eller hon avser att göra för att

1. tillgodose naturvårdens, kulturmiljövårdens och rennäringens intressen, samt

2. trygga återväxten av skogen.

Tillstånd till avverkning i svår-*föryngrad skog eller skyddsskog* får inte ges, om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds. Avverkningen får dock tillåtas, om det vidtas sådana åtgärder att olägenheterna från annan verksamhet upphör eller minskar så att möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormen ökar i inte obetydlig utsträckning.

*Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får för visst eller vissa områden föreskriva att tillstånd till avverkning av svår-*föryngrad skog* inte får ges*

1. i fråga om skog på mark som inte i genomsnitt kan producera minst en kubikmeter virke om året per hektar, om det inte finns särskilda skäl,

2. för byggande av skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

17 §⁵

Tillstånd till avverkning får inte ges, om avverkningen medverkar till att en miljökvalitetsnorm överträds. Avverkningen får dock tillåtas, om det vidtas sådana åtgärder att olägenheterna från annan verksamhet upphör eller minskar så att möjligheterna att uppfylla miljökvalitetsnormen ökar i inte obetydlig utsträckning.

Tillstånd till avverkning får inte heller ges för att bygga en skogsbilväg om nyttan av vägen för skogsbruket inte motsvarar kostnaden för den, eller om vägen inte kan passas in i en vägnätsplan.

18 §⁶

Tillstånd till avverkning i fjäll-*nära skog* får inte ges om

Tillstånd till avverkning får inte ges om avverkningen är oförenlig

⁵ Senaste lydelse 1998:821.

Anmärkning: Ändringar i 17 § har också föreslagits i prop. 2009/10:184.

⁶ Senaste lydelse 2005:1164.

avverkningen är oförenlig med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården eller kulturmiljövården.

När tillstånd ges skall Skogsstyrelsen besluta om vilka hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen, såsom i fråga om hyggets storlek och förläggning samt tillåten avverkningsform.

med intressen som är av väsentlig betydelse för naturvården eller kulturmiljövården.

18 a §

Tillstånd till avverkning på en sammanhängande yta som är större än 20 hektar inom samma brukningsenhet får ges endast om det finns särskilda skäl för det.

18 b §

När tillstånd till avverkning ges ska Skogsstyrelsen besluta om vilka hänsyn som ska tas till

- 1. naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen, samt*
- 2. rennäringens intressen.*

Sådana hänsyn får avse hyggets storlek och förläggning, avverkningsform eller liknande.

Villkor som gäller rennäringens intressen får inte avse annat än vad som uppenbart behövs med hänsyn till renskötselrätten.

18 c §

I samband med att tillstånd till avverkning ges får Skogsstyrelsen besluta om åtgärder för att begränsa eller motverka andra olägenheter än sådana som avses i 18 b § och för att trygga återväxten av skogen.

Lydelse enligt prop. 2009/10:162

Föreslagen lydelse

19 §

I fråga om rätt till ersättning för skada till följd av ett beslut enligt 18 § första eller andra stycket gäller 25 kap. 6 § och 31 kap. 2 §,

I fråga om rätt till ersättning för skada till följd av ett beslut enligt 18 § eller 18 b § första stycket i gäller 25 kap. 6 § och 31 kap. 2 §,

4 § första stycket, 7 § första stycket första meningen, 8 § första meningen, 9, 12 och 13 §§, 15 § första stycket första meningen och andra stycket, 31 § tredje stycket samt 33 § miljöbalken. Det som sågs i dessa bestämmelser om miljödomstol ska i stället gälla fastighetsdomstol.

Nuvarande lydelse

Innan avverkning sker inom ett område där renskötsel får bedrivas enligt rennäringslagen (1971:437) under hela året (renskötselns året-runt-marker) skall berörd sameby beredas tillfälle till samråd enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som skall tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och träd-samlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

För att tillgodose dessa intressen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om

4 § första stycket, 7 § första stycket första meningen, 8 § första meningen, 9, 12 och 13 §§, 15 § första stycket första meningen och andra stycket, 31 § tredje stycket samt 33 § miljöbalken. Det som sågs i dessa bestämmelser om miljödomstol ska i stället gälla fastighetsdomstol.

Föreslagen lydelse

Samråd inom renskötselns året-runt-marker

20 §

Innan avverkning sker inom renskötselns året-runt-marker ska berörd sameby beredas tillfälle till samråd.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om sådant samråd.

30 §⁷

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den hänsyn som ska tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog, såsom i fråga om hyggens storlek och utläggning, beståndsanläggning, kvarlämnande av träd och träd-samlingar, gödsling, dikning och skogsbilvägars sträckning.

⁷ Senaste lydelse 1998:1538.

förbud mot avverkning och andra skogsbruksåtgärder på skogliga impediment.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som *skall* vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.

Bemyndigandet i första och tredje stycket medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om de åtgärder som *ska* vidtas för det fall föreskrifter enligt första stycket inte har följts.

Bemyndigandena i första och andra styckena medför inte befogenhet att meddela föreskrifter som är så ingripande att pågående markanvändning avsevärt försvåras.

38 §⁸

Till böter eller fängelse i högst sex månader döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 7 § första stycket, 10 § andra stycket, 11 §, 20 § eller 29 § första stycket,

2. bryter mot 10 § första stycket eller 10 a §,

3. bryter mot 16 § första stycket eller mot villkor som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 16 § tredje stycket, 18 § andra stycket eller 21 § tredje stycket,

4. bryter mot 36 § tredje stycket eller avverkningsförbud som avses i 36 § fjärde stycket,

5. inte fullgör anmälningsskyldighet som har föreskrivits med stöd av 14 §,

6. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § eller en föreskrift enligt 30 § skall följas,

7. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats

1. bryter mot 6 b § första stycket, 10 § första stycket eller 10 a §,

2. bryter mot 15 § eller mot villkor i beslut som gäller avverkning och som har meddelats med stöd av 18 b § eller 18 c §,

3. bryter mot 36 § tredje stycket eller avverkningsförbud som avses i 36 § fjärde stycket,

4. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att 31 § ska följas,

5. genom avverkning eller andra åtgärder bryter mot 25 § första stycket första meningen, 27 § första stycket eller mot ett beslut om avverkning som har meddelats

⁸ Senaste lydelse 2005:390.

med stöd av 27 § tredje stycket.

I ringa fall döms inte till ansvar.

Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

med stöd av 27 § tredje stycket.

38 a §

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaksamhet

1. bryter mot en föreskrift som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 7 § första stycket eller 11 §,

2. bryter mot en föreskrift som en myndighet har meddelat med stöd av regeringens bemyndigande enligt 10 § andra stycket, 20 § eller 29 § första stycket,

3. inte fullgör underrättelse-skyldighet enligt föreskrifter som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, en myndighet har meddelat med stöd av 14 §,

4. inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för att en föreskrift enligt 30 § ska följas.

I ringa fall döms inte till ansvar.

38 b §

Den som inte har rättat sig efter ett vitesföreläggande eller som har överträtt ett vitesförbud döms inte till ansvar enligt denna lag för en gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 september 2010.
 2. Tillstånd som har meddelats enligt 16 § i dess äldre lydelse gäller fortfarande.
 3. En ansökan om tillstånd till avverkning av skog enligt 16 § i dess äldre lydelse som inte omfattas av tillståndsplikt enligt 15 § och som har kommit in till, men inte prövats av, Skogsstyrelsen före den 1 september 2010, ska anses som en underrättelse enligt 14 §.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i skogsvårdslagen
(1979:429)

Härigenom föreskrivs att 17 § skogsvårdslagen (1979:429) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

17 §¹

Tillstånd till avverkning i *svårför-
yngrad skog eller skyddsskog* får
inte ges, om avverkningen medver-
kar till att en miljökvalitetsnorm
överträds. Avverkningen får dock
tillåtas, om *det vidtas sådana åtgär-
der att olägenheterna från annan
verksamhet upphör eller minskar så
att möjligheterna att uppfylla miljö-
kvalitetsnormen ökar i inte obetyd-
lig utsträckning.*

*Regeringen eller den myndighet
som regeringen bestämmer får för
visst eller vissa områden föreskriva
att tillstånd till avverkning av svår-
föryngrad skog inte får ges*

*1. i fråga om skog på mark som
inte i genomsnitt kan producera
minst en kubikmeter virke om året
per hektar, om det inte finns sär-
skilda skäl,*

*2. för byggande av skogsbilväg
om nyttan av vägen för skogsbruket
inte motsvarar kostnaden för den
eller om vägen inte kan passas in i
en vägnätsplan.*

Tillstånd till avverkning får inte
ges, om avverkningen medverkar
till att en miljökvalitetsnorm *som
avses i 5 kap. 2 § första stycket 1
miljöbalken inte följs.* Avverk-
ningen får dock tillåtas, om *den
förenas med de krav som behövs
för att följa normen eller om det
finns en sådan förutsättning för till-
stånd som anges i 2 kap. 7 § tredje
stycket miljöbalken.*

*Tillstånd till avverkning får inte
heller ges för att bygga en skogsbil-
väg om nyttan av vägen för skogs-
bruket inte motsvarar kostnaden för
den, eller om vägen inte kan passas
in i en vägnätsplan.*

¹ Senaste lydelse 1998:821.